

De sacramenten

Sacramenten zijn hulpmiddelen om je in je ontwikkeling te steunen.

Een sacrament wordt in het licht van een hogere wereld voltrokken. Essentieel is dat daarbij Christus' tegenwoordigheid wordt gedacht en opgeroepen.

Sacramenten markeren de overgang van de ene levensfase naar de andere. Met een sacrament wordt ook een bijzonder genademoment aangeduid en gegeven: de heiliging van een belangrijke gebeurtenis.

De Christengemeenschap kent 7 sacramenten.

Het zijn: de doop, de jeugdwijding, de mensenwijdingsdienst, het sacramentele gesprek (ook wel de biecht genoemd), de huwelijkswijding, de priesterwijding en de stervenswijding.

De liturgie van de sacramenten ligt vast. Maar ieder kan zelf invulling geven aan de betekenis die de teksten en de handelingen voor jou persoonlijk hebben.

Beginnend bij de doop en eindigend bij de stervenswijding wordt zichtbaar dat de sacramenten de menselijke levensloop omspannen.

Alle sacramenten in de Christengemeenschap zijn openbaar, behalve het sacramentele gesprek. Deze vindt plaats in een persoonlijk gesprek met een geestelijke. De doop, de jeugdwijding en de priesterwijding zijn eenmalig. De stervenswijding is dat in principe ook, maar als zich na verloop van tijd een onverwacht herstel of een opleving voordoet, kan de stervenswijding nogmaals gegeven worden. Ook de huwelijkswijding is niet strikt eenmalig. Een gescheiden man of vrouw kan hertrouwen in de Christengemeenschap. De mensenwijdingsdienst en de biecht begeleiden het hele volwassen leven.

De doop

De doop in de Christengemeenschap is een kinderdoop. Vertrekpunt is dat vanaf de conceptie een ziel vanuit de geestelijke wereld zich verbindt met het wordende fysieke lichaam van het kind.

In de doop van De Christengemeenschap is dit geen verzwegen uitgangspunt. Het wordt met zoveel woorden gezegd: in de doop ontvangen wij een ziel op aarde, die nu met een lichaam bekleed wordt om zo de geest te kunnen vinden.

Zo is de doop ook bedoeld om het kind behulpzaam te zijn bij het 'aarden', bij het zich thuis gaan voelen in deze wereld. Daarom wordt een kind bij voorkeur binnen zes weken na de geboorte gedoopt. Maar in principe is de doop tot ongeveer het veertiende jaar denkbaar, de leeftijd waarop het kind de jeugdwijding kan ontvangen. Het komt een enkele keer voor dat oudere mensen gedoopt worden, als speciale omstandigheden daarom vragen.

Zoals in alle christelijke kerken betekent de doop ook de opname in de gemeenschap van christenen. Daarom is het belangrijk dat niet alleen de ouders, familie en vrienden uit de directe omgeving van de dopeling aanwezig zijn, maar dat ook de gemeente vertegenwoordigd is om zo als het ware een bedding te vormen, waarin de dopeling ontvangen kan worden.

De doop betekent niet dat het kind lid zal worden van de kerk. Dat is iets wat het later zelf zal beslissen. De ouders leggen ook geen doopbelofte af, zoals gebruikelijk is in veel andere kerken.

De ouders vragen twee peten, ook wel wachters genoemd. Zij hebben de intentie zich naast de ouders, maar op een grotere afstand, het kind in zijn ontwikkelingen te volgen en daar mogelijk ook iets aan bij dragen. Het peetschap is iets wat je in alle vrijheid met je hart op je neemt, waarmee je te kennen geeft een speciale band te willen aangaan met dat kind. Het is gebruikelijk dat de priester voorafgaand aan de doop een aantal gesprekken heeft met de ouders en de peten.

Water, zout en as

Er wordt gedoopt met water, zout en as. Zonder water is geen leven mogelijk. Water stroomt, brengt in beweging en geeft levenskracht aan het nieuwe dat wil ontstaan.

Bij de aanraking met water, tekent de priester een driehoek op het voorhoofd van het kind. Het levende, bewegelijke denken wordt hiermee aangesproken. De driehoek als christelijk symbool staat voor de Drie-eenheid: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Zout en as zijn nieuwe substanties in de christelijke doop. Zout vormt de smaak van een gerecht en heeft een conserverende waarde; het maakt dat je voedsel kunt bewaren. Zout bewerkt het tegenovergestelde van water, water maakt los, brengt in beweging, maar zout trekt samen. Een zoutkristal heeft de vorm van een kubus, die symbolisch staat voor het vaste en duurzame, hij is compleet en is gesloten naar binnen toe.

Bij de aanraking met het zout tekent de priester een vierkant op de kin van het kind.

Hiermee wordt de wil aangesproken om vormkracht te geven aan de toekomst.

As is een stof die overblijft als het vuur uitgebrand is. As is zo dood als iets maar zijn kan.

Maar tegelijk is het een symbool voor hoop, nieuw leven en opstanding, zoals de Phoenix die verjongd en gelouterd uit de as herrijst.

We maken soms zelf 'asprocessen' door als we in ons leven in een crisis geraken en door een diep dal gaan. Maar dan kan het gebeuren dat wij juist op het diepste punt de kracht vinden om op te staan en herboren ons levenspad te vervolgen.

Jezus Christus is aan het kruis door de dood gegaan en verrezen. Door de as worden wij gedoopt in zijn dood, opdat wij opnieuw leven. Met as tekent de priester een kruis op de borst van het kind, op de plek waar ons hart zit, het symbool voor ons gevoelsleven.

Wat gebeurt er

Voor het altaar staat een tafeltje met een blauw kleed erover, waarop een kleine rode doek ligt. Er staan drie schaaltes klaar met water, zout en as. Om het tafeltje heen zijn stoelen gerangschikt voor de ouders met het kind en de peten. Zij worden door de ministrant, de helper van de priester, binnengeleid als de gemeente plaats heeft genomen. De priester draagt stola en baret, die wordt afgezet als de doop begint. De liturgie begint met een gebed. Daarna wordt de gemeente toegesproken en bij het geheel betrokken, want zij ontvangt als gemeente van de Christus Jezus het kind in haar midden.

Vervolgens richt de priester zich tot de beide peten. Zij worden bij name genoemd en de priester geeft hen een hand. De wens wordt uitgesproken dat zij het kind vanuit de offerkracht van hun hart mogen voorgaan in de gemeente van de Christus Jezus; daarmee aanvaarden zij hun taak. Dan komt de eigenlijke doophandeling met de naamgeving van het kind. De voornamen worden voluit genoemd en telkens herhaald bij de doop met het water, het zout en de as, waarbij de werkingen van deze substanties genoemd worden. Zo wordt de naam diepgaand verbonden met het kind. Vervolgens wordt driemaal het kruisteken boven het kind gemaakt, waarbij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest aangeroepen worden. Tot slot richt de priester zich weer tot de gemeente waarbij nog eenmaal de naam van het kind

klinkt, maar dit keer ook met zijn familienaam. Dat duidt er op dat het kind nu werkelijk op aarde zowel in zijn familie als in de christelijke gemeenschap is aangekomen. Als afsluiting wordt het Onze Vader uitgesproken.

De jeugdwijding

De jeugdwijding wordt – na een ruime voorbereiding - gegeven als het kind veertien jaar is geworden. In het sacrament horen de wijdelingen dat de kinderjaren voorbij zijn en dat de jeugd begint. Hiermee is veel gezegd. In confrontatie met zijn omgeving is de jongere op zoek naar zichzelf: wie ben ik eigenlijk, wat wil ik, hoe sta ik in de wereld? Zoals de doop gegeven wordt wanneer het kind zijn leven in een lichaam begint, zo wordt de jeugdwijding gegeven wanneer een eigen zielenleven zich gaat ontwikkelen.

De jeugd is open, ontvankelijk en levenslustig. Het is een roerige tijd, de jeugd verlangt naar vrijheid en wil de wereld ontdekken. In die zin hoeft aan de jeugd geen einde te komen. Jeugdig blijven is een opgave. Het sacrament van brood en wijn, dat in de jeugdwijding voor het eerst ontvangen wordt, legt de kiem voor een blijvende jeugdigheid in het leven.

De jeugdwijding staat geheel los van het lid zijn of worden van de kerk. De wijdeling spreekt geen belijdenis of belofte uit. Het lid worden is en blijft een vrij besluit van de volwassene. Maar vanaf de jeugdwijding kan de jongere deelnemen aan de mensenwijdingsdienst en de communie. Dit geldt ook voor andere veertienjarigen.

Vorbereiding

Voorwaarde voor de jeugdwijding is in de eerste plaats dat het kind gedoopt is in de Christengemeenschap of een andere christelijke kerk. Is het kind niet gedoopt, dan wordt dit alsnog in de Christengemeenschap gedaan. Voorts is het nodig dat er een religieuze basis gelegd is bij het kind, want voor het opnemen van een sacrament is dit een vereiste. In de Christengemeenschap worden hiertoe godsdienstlessen gegeven. Daarnaast kan het kind wekelijks naar de zondagsdienst voor kinderen die meestal voorafgaand aan de mensenwijdingsdienst gehouden wordt.

De directe voorbereiding op de jeugdwijding duurt ongeveer anderhalf jaar.

Het sacrament van de jeugdwijding vindt plaats in de Paastijd, in de veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart. Het is belangrijk dat niet alleen ouders, familie en peten erbij aanwezig zijn, maar dat ook de gemeente.

Wat gebeurt er

De jeugdwijding bestaat uit twee gedeelten: het ritueel voor de jeugdwijding en aansluitend de mensenwijdingsdienst, waarbij de kinderen voor het eerst de communie ontvangen. De gemeente zelf ziet nu van de communie af om de jeugdwijdelingen alle ruimte te geven. De kaarsen op het altaar worden ontstoken. De priester komt samen met twee ministranten binnen. Hij draagt de kelk met daarop het schaalje met brood, de zogenoemde pateen. Ze gaan met hun gezicht naar het altaar staan. De kelk en pateen worden op het altaar geplaatst.

Bij binnenkomst van de jeugdwijdelingen wordt hen de hand gereikt terwijl het gewicht van dit ogenblik benadrukt wordt. Ze nemen vooraan plaats. De priester wendt zich tot hen en spreekt de beginwoorden van het ritueel. Daarna legt hij uit dat tot nu toe de ouders en

leraren, in de ruimste zin van het woord, hen zijn voorgegaan in een leven met Jezus Christus.

Hierna wordt een deel uit het hogepriesterlijke gebed uit het Johannesevangelie voorgelezen: een afscheidsgebed van Jezus met een voorbede aan de Vader voor de mensen die zich met hem verbonden hebben. Dit wordt uitgesproken op de vooravond van zijn dood, waarin hij op de overgang stond tussen deze wereld en de wereld van de Vader. De jeugdwijding betekent ook een overgang.

Na dit deel vindt de zegening plaats, waarin de bede uitgesproken wordt dat de Christusgeest, die in de kinderjaren werkzaam geweest is, ook in het verdere verloop van het leven van de jeugdwijdelingen opgenomen moge worden. Vervolgens houdt de priester een korte toespraak voor de jeugdwijdelingen. Als afsluiting van dit gedeelte van de jeugdwijding worden nog enkele samenvattende zinnen gezegd en klinkt er muziek.

Dan volgt de overgang naar de mensenwijdingsdienst. In dit gedeelte draagt de priester andere gewaden. De priester verwisselt de gewaden voor iedereen zichtbaar en verschijnt tenslotte in een in een stola en kazuifel met de rode kleuren van de Paastijd.

Deze hele handeling heeft een speciale betekenis. In de jeugdwijding wordt gesproken over Christus die de dood overwon; dat wil zeggen dat hij het fysieke lichaam een nieuwe kwaliteit gegeven heeft, zodat het niet meer aan de aarde gebonden is; hij heeft het als het ware doorlicht en uit de materie opgeheven. Bij zonsopgang kleurt de hemel rood, licht doordringt de stof en waterdeeltjes in de lucht. Zo kunnen we bij de jeugdwijding in het rood van het gewaad van de priester een beeld van de toekomstige, vergeestelijkte mens beleven.

In de mensenwijdingsdienst ontvangen de jeugdwijdelingen voor het eerst de communie met brood, wijn en de zegen van vrede. Als de dienst beëindigd is, richt de priester nog een slotwoord tot hen.

De mensenwijdingsdienst, het sacrament van het altaar

Het altaar is een geheimzinnige plek. Het geeft zijn mysterie slechts langzaam prijs. Daarom wil het altaar meer dan eenmaal bezocht worden. De religieuze ervaring leeft vanuit de herhaling. Zo wortelt het religieuze in het wezen van alle dingen: de zon komt meer dan een keer op, de seizoenen zijn pas te herkennen in hun terugkeren, de dag en de nacht leven door hun afwisseling.

Wij komen aan het altaar, gaan, en komen weer terug. In deze adem van komen en gaan, verschijnen en verdwijnen, leeft ook het goddelijke. In deze afwisseling herkent het goddelijke zich in de mens. Want wat betekent het mens te zijn? De mens is een wezen dat zich zowel toont als verbergt. Wij staan in de wereld. Wij wonen en werken er, beleven er vreugde en leed. In die zin zijn wij zichtbaar. Een ander deel van ons staat echter niet in de wereld. Het is onzichtbaar. Het is er en doet zich gelden, maar blijft niettemin onvatbaar. Dit is ons geestelijke wezen. Dit geheime stuk van onszelf dragen wij naar het altaar in de mensenwijdingsdienst. Het altaar is zo een beeld van onszelf: het is zichtbaar maar geeft zich tegelijk niet bloot. Het wacht en is geduldig. Het toont zijn diepere wezen enkel aan wie terugkomt. Geloof, zei Goethe, is liefde voor het onzichtbare. Het is open staan voor het geheim.

Het kloppend hart van het cultische leven

De mensenwijdingsdienst is een eucharistieviering, een dankzegging die gevierd wordt. Het is ook een eredienst, een dienst waarin God geëerd wordt. Maar dit niet alleen, de

mensenwijdingsdienst is bovenal het kloppend hart van het cultische leven in de Christengemeenschap.

Het is bij uitstek het sacrament van de gemeenschap van gelovigen, die in naam van Christus bijeen is. Ieder mens heeft een eigen innerlijk leven; de mens is het enige wezen op aarde dat 'ik' zegt en dat kan hij niet voor iemand anders zeggen. Toch heeft de mens de ander nodig om waarachtig mens te kunnen zijn, om zijn eigen mens-zijn te kunnen herkennen. Het is Christus die de mens uit de vicieuze cirkel van zijn eigenheid verlost en opheft tot zijn hogere zelf.

In de mensenwijdingsdienst wordt Christus tegenwoordig gedacht. 'Waar twee of meer verenigd zijn in mijn naam, ben ik in hun midden', zegt hij (Mtt.18,20).

De mens en het mens-zijn worden hier geheiligd, gewijd. Vandaar ook de naam van de eucharistieviering: mensenwijdingsdienst. Dit mag heel letterlijk opgevat worden.

De mensenwijdingsdienst is meer dan een herdenken van gebeurtenissen die ruim tweeduizend jaar geleden plaats vonden. Verleden, heden en toekomst zijn met elkaar verweven. Het mysterie van Golgotha wordt vanuit het verleden tegenwoordig gesteld en de toekomst in gedragen en *is* tegelijkertijd de toekomst...

Iedereen, ook bezoekers, vanaf 14 jaar kan aan de mensenwijdingsdienst deelnemen en ook aan de communie, als men zich daartoe geroepen voelt.

De dienst wordt zo mogelijk meermaals per week voltrokken en is overal in de wereld in vorm, handeling en woordbetekenis gelijk. Wat betreft dit laatste: de dienst wordt overal zo mogelijk in de landstaal gehouden.

Wat men ziet

Het altaar staat op een verhoging. Hiermee wordt aangeduid dat het altaar zich op de drempel tussen twee werelden bevindt, de fysieke en de geestelijke.

Wanneer de priester de treden naar het altaar opstijgt, kunnen we innerlijk met hem meegaan en onze alledaagse besognes achter ons laten.

De afbeelding op de muur achter het altaar stelt altijd de verrezen Christus samen met de kruisiging voor. Dit is bijzonder omdat over het algemeen in christelijke kerken hier vaak alleen de crucifix, het beeld van de gekruisigde Christus, te zien is. Maar Christus heeft niet alleen de kruisdood geleden, hij overwon de dood en is verrezen. Met het beeld van de Opgestane boven het altaar wil de Christengemeenschap dit centraal stellen.

Er staan zeven kaarsen op het altaar. De middelste is iets langer dan de andere. Het getal zeven is een belangrijk heilig, kosmisch getal. Wij kennen de zeven sacramenten. Zeven is een getal van volheid.

De priester draagt verschillende gewaden over elkaar. Ze hebben ieder een eigen betekenis. Het onderste gewaad, de talaar, is zwart en duidt op de menselijke fysieke gebondenheid. Daaroverheen wordt een lang, wit kledingstuk gedragen, de alba, als beeld voor de gereinigde levenskrachten die de mens omgeven. Hieroverdraagt de priester een gordel om dit kledingstuk bijeen te houden en de stola, een dunne lange sjaal die over de hals gelegd wordt als een 'juk' dat de priester op zich neemt; het is het teken van zijn functie. Beide zijn in de kleur van de feesttijd. Tot slot de kazuifel eveneens in de kleur(en) van de feesttijd.

Als de priester met de rug naar de gemeente staat, is een U-figuur op de kazuifel te zien: je kunt je hierbij een stroom van boven naar beneden langs de ene pijler voorstellen die zich verbindt met aardse zwaarte en weer opstijgt langs de andere pijler. De woorden en handelingen aan het altaar zijn door de Heilige Geest geïnspireerd, vinden hun aardse vorm en worden weer omhoog gedragen.

Als de priester met zijn gezicht naar de gemeente toegekeerd staat, zie je twee in elkaar overvloeiende cirkels op de kazuifel, de lemniscaat: de hogere en de lagere wereld raken elkaar in het kruispunt; de priester staat bij het altaar op de drempel tussen deze twee werelden. Maar dit niet alleen: zo kun je in dit beeld meebelevend hoe je zelf ook op dit kruispunt staat tijdens de dienst.

De driehoekige baret die de priester draagt bij het binnenkomen en verlaten van de ruimte en ook tijdens de preek, verwijst naar het zelf van de priester. Hij komt binnen en gaat weer weg als persoonlijkheid, maar legt dit tijdens het celebreren af; hij is dan 'priester' in eigenlijke zin. Tijdens de preek wordt de baret weer opgezet, omdat hij dan in zijn eigen persoonlijke woorden spreekt.

Het boek bevat de liturgische teksten. Deze worden voorgelezen zodat er geen afwijkingen ontstaan en altijd dezelfde tekst gehoord wordt. Dit is belangrijk, want het cultische woord wil niet alleen gehoord worden met het uiterlijke oor, maar vooral met het innerlijke oor. Wil je de woorden tot je binnenste laten doordringen, dan is herhaling essentieel; zo kunnen ze een stuk van jezelf worden.

De twee ministranten, de helpers van de priester, zijn gekleed in een lang gewaad in de kleur van de feesttijd met daaroverheen een wit kort koorhemd en een brede kraag in dezelfde kleur als het gewaad. Zij vertegenwoordigen de gemeente aan het altaar. De ministrant die rechts achter de priester staat voor het altaar, heeft tot taak het boek te verplaatsen en namens de gemeente te antwoorden. De linker ministrant helpt bij het afleggen van de kazuifel en stola, en reikt het water, de wijn en later de wierook aan.

De twee kannetjes met wijn en water staan klaar op een zijtafeltje. Daar staat ook een schaal met wierook en dichtbij hangt het wierookvat. Het brood brengt de priester mee op de pateen, een zilveren schaal, tegelijk met de kelk die meestal verguld is.

Wat er gebeurt

De mensenwijdingsdienst bestaat uit zeven delen: voorbereiding, epistel, verkondiging (evangelie, preek en credo), offerhandeling, verwandeling (transsubstantiatie), communie en nogmaals het epistel. Het epistel, dat aan het begin en het eind van de dienst gesproken wordt, is een gebed dat met de feestdagen in het jaar mee verandert.

Een veel gehoorde opmerking van mensen die de dienst voor het eerst bijwonen, is: 'Het is er zó stil, dat je er stil van wordt'. Bij het binnenkomen in de cultusruimte gaat men stil zitten. Er wordt niet onderling gepraat. Ieder bereidt zich innerlijk voor op wat komen gaat en dat gebeurt in stilte.

Eerst worden de kaarsen aangestoken, dan komt de priester binnen; de beide ministranten lopen naast elkaar voor hem uit. De linker ministrant laat een belletje klinken als teken dat de dienst begint. De rechter ministrant draagt het boek. Zij stellen zich op voor het altaar. De priester in het midden. Hij overhandigt de baret aan de linker ministrant en brengt de kelk

met daarop de pateen, afgedekt met een kelkdoekje, naar het altaar. Het boek wordt geopend en de beginwoorden klinken.

Een verdere beschrijving van de zeven delen van de mensenwijdingsdienst zou het doel van deze pagina verre overschrijden. **We verwijzen graag naar.....**

De Christengemeenschap kent een speciale dienst voor kinderen, de zondagsdienst voor de kinderen. Deze duurt ruim een kwartier en gaat meestal aan de mensenwijdingsdienst vooraf. Kinderen vanaf zes à zeven jaar kunnen tot aan de leeftijd van de jeugdwijding hieraan deelnemen.

Het sacramentele gesprek, ook wel de biecht

Mensen kunnen spreken. Spreken betekent de eigen innerlijkheid naar buiten brengen. Het woord verbindt ons met de dingen. Wanneer deze verbinding stopt, wanneer wij niet meer de dingen vinden maar enkel nog onszelf, lopen wij vast. We verdwalen in het labrynt van onze eigen duisternis. Spreken daarentegen verheldert. Wat ik kan uitdrukken, klaart op. In de taal slaan wij een brug naar de ander. Pas deze brug brengt ons werkelijk bij onszelf. Het sacramentele gesprek biedt de mogelijkheid onze eigen weg onder woorden te brengen. Daardoor blijft deze weg begaanbaar.

Wat er gebeurt

Bij het sacramentele gesprek gaat het niet om een schuldbelijdenis. Hij is een gewetensonderzoek, een zelfreiniging en ordening van het eigen zielenleven, waarin berouw, belijdenis en goede voornemens opgenomen kunnen worden, maar niet noodzakelijk zijn.

Het sacramentele gesprek vraagt vaak om moed en kracht van het eigen ik. In een gewetensonderzoek met jezelf, heb je misschien nog de neiging je eigen falen te verdoezelen. In het sacramentele gesprek sta je voor Christus.

Het gesprek vindt plaats met een priester, die daar niet persoonlijk maar in functie is en daarmee een hogere instantie vertegenwoordigt. Zo verkrijgt het gesprek een objectiverend karakter. Er wordt geen moreel oordeel geveld. De priester verleent geen absolutie; het sacramentele gesprek wordt besloten met een cultisch deel, waarin in zeven korte zinnen een christelijke levensopdracht uitgesproken wordt.

Het gesprek vindt plaats op eigen verzoek. Het vindt zijn sacramentele aanvulling in de mensenwijdingsdienst. Ze liggen in elkaars verlengde: wat je uit het gesprek hebt meegenomen wordt in de mensenwijdingsdienst in een wijder verband geplaatst en krijgt zo perspectief.

De huwelijkswijding

Niemand wordt alleen geboren. Wij betreden de wereld door de barensweeën van een ander heen. Reeds dit basisgegeven geeft aan dat de mens niet bedoeld is om op zichzelf te staan. Wij hebben anderen nodig. In het samenzijn met anderen ontstaat iets wat meer is dan een optelsom van de delen. Pas in gemeenschap worden mensen vruchtbaar. Dit heeft alles te maken met wat er tussen mensen werkzaam is. Het Latijnse woord voor 'ertussen zijn' is interesse. Pas in de Triniteit krijgt dit woord zijn volle lading. Christus is de geïnteresseerde. Hij leeft niet alleen tussen de Vader en de Heilige Geest, maar ook tussen

ons mensen. Hij sticht het geheel van onze verbindingen, nog voor wij die zelf doorschouwd hebben. Wanneer twee mensen deze verbinding tot levensbesluit willen maken, worden zij in de echt verbonden. Het woord 'echt' duidt in onze taal op een werkelijkheidsgraad. De echtgenoten verhogen de werkelijkheid van hun samenzijn. Het is Christus die als 'het heilige midden' deze werkelijkheid tot stand brengt: 'Waar twee of drie in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.'

De wijding van het huwelijk is de uitnodiging van de levenspartners om Christus tot de geïnteresseerde in hun besluit te maken. Het huwelijk wordt daardoor meer dan een burgerlijke aangelegenheid.

Voor de huwelijkswijding in de Christengemeenschap is het geen vereiste dat je lid bent. In een aantal gesprekken met de priester vooraf wordt de bedoeling van dit sacrament duidelijk gemaakt. Na een scheiding is hertrouwen in de kerk bespreekbaar. Een huwelijkswijding tussen partners van hetzelfde geslacht behoort niet tot de mogelijkheden. Dit hangt samen met de achtergrondgedachten van het huwelijk en de liturgie die uitsluitend gericht is op de man en de vrouw. Wel worden af en toe, op vraag van leden die een dergelijk verbinding aangaan, liturgische vieringen gehouden die als 'zegen' voor de verbinding ervaren worden. Een vaste vorm hiervoor is er niet.

Wat er gebeurt

In de cultusruimte staat voor de traptreden naar het altaar een tafeltje met een rood kleed. Daarop een beeltenis van de herrezen Christus. Verder nog twee houten stokjes met een rood koord. Er staan stoelen klaar voor het echtpaar en voor de twee getuigen. Zij worden binnengeleid als de gemeente, familie en vrienden aanwezig zijn. Zoals bij de meeste sacramenten is ook hier de gemeente een belangrijke getuige.

De priester komt binnen en gaat achter het tafeltje staan. Hij draagt een rode talaar met daarover een lila koorhemd met de rode stola en de baret. Dan zegt de priester in enige korte zinnen dat hij in naam van Christus hier voor het bruidspaar, de getuigen en de gemeente staat. De namen van het bruidspaar en de getuigen volgen, en ook de aanwezigen worden genoemd als getuige van deze heilige echtverbintenis.

Het bruidspaar en de getuigen gaan staan en de vraag naar het ja - woord volgt onmiddellijk: hebben man en vrouw in hun diepste innerlijk besloten de levensgemeenschap met de ander op zich te nemen? Na het beantwoorden wordt het woord gericht tot de getuigen. Zij hebben gezien en gehoord dat de man en de vrouw in hun verschillende gerichtheid van ziel en geest zich tot een levensgemeenschap verbonden hebben. Hun wordt opgedragen dit moment nooit te vergeten en wanneer nodig het bruidspaar bijstand te verlenen. Hierna gaan alle vier weer zitten.

Dan volgt de wisseling van de ringen. Deze worden overhandigd aan de priester, die ze op het tafeltje voor de beeltenis van Christus neerlegt. De priester schuift hun de ringen aan de vinger met begeleidende woorden. Zij symboliseren de verbintenis van de harten en de heelheid van wat gescheiden is geweest. Als eenvoudig en veelzeggend beeld voor de weg naar deze heelheid worden de twee houten stokjes samengebonden tot een kruis en deze worden het bruidspaar voorgehouden.

Nogmaals wordt het woord gericht tot ieder afzonderlijk: dat bij de man in zijn mannelijke gerichtheid, bij de vrouw in haar vrouwelijke hoedanigheid, het licht van de Opgestane moge schijnen. Er wordt gewezen op de beeltenis van Christus. Dan volgt de toespraak en tot slot wordt de zegen gegeven.

De priesterwijding

Vijfhonderd jaar geleden proclameerde Martin Luther het priesterschap van alle gelovigen. Daarmee werd het begin van de moderne tijd ingeluid. De onmiddellijke verbinding met het goddelijke was niet langer het privilege van de clerus. Moderne christelijkheid impliceert sindsdien de spirituele soevereiniteit van elk individu. De Christengemeenschap zet geen stap terug achter de reformatie. Zij erkent de morele vrijheid van de mens en wil niet bevoogden. Toch neemt zij in haar sacramentele canon een wijding op die Luther voor overbodig hield. Dit doet zij niet om haar leden en belangstellenden tot leek te reduceren. De priesterwijding is immers daar om te verwerkelijken wat in de moderniteit slechts als mogelijkheid aangelegd is. Het priesterschap van alle gelovigen is immers geen voldongen feit. Het is nog niet gerealiseerd. Het wil gewekt worden. Tot de ontplooiing van dit ideaal draagt de priesterwijding bij. In het horen van cultisch gesproken teksten en in het zien van het priestergewaad - dat enkel tijdens de dienst gedragen wordt en dus veelbetekenend ook weer afgelegd wordt - ontdekken wij het priesterlijke in ons. Priesterlijk werken betekent handelen met geestelijke volmacht. Het betekent de geest binnenbrengen in aardse daden. Daartoe zijn uiteindelijk alle mensen beroepen.

In de Christengemeenschap kunnen zowel mannen als vrouwen priester worden. Het verplichte celibaat kent men niet. Eenmaal gewijd ben je priester voor de rest van je leven. Een priester voltrekt de liturgie en bedient de sacramenten. In principe kan hij alle sacramenten bedienen, dus ook de priesterwijding voltrekken. In die zin is er geen kerkelijke hiërarchie en zijn er ook geen verschillende 'graden' van wijding. Het priesterschap is een roeping, zoals ook andere beroepen een roeping kunnen zijn. Maar het is ook een vak dat meer vraagt dan vakkennis. Het is niet vanzelfsprekend dat aansluitend op het seminarie de priesterwijding volgt. De wijding hangt niet alleen af van de opgedane vakkennis, maar ook van de mate van innerlijke scholing. Het kan voorkomen dat de wijding tot priester nog enige tijd of zelfs jaren uitgesteld wordt.

Wat er gebeurt

De priesterwijding is ingebed in de mensenwijdingsdienst, want daar ligt in wezen het hart van alle sacramenten. De verschillende delen van de wijding zijn ingevoegd op de overgangen van het ene deel van de dienst naar het andere.

Als de gemeente gezeten is, komen de wijdelingen binnen, gekleed in gewaad met stola. Daarna nemen de kandidaten plaats voor het altaar.

Na het epistel komt het eerste gedeelte van de wijding. Dit is een gebed gericht tot God als oorsprong van al het menselijk bestaan. De wijdeling zal Hem dienen door zijn woord en zijn sacramenteel handelen.

Voorafgaand aan de evangeliëlezing volgt het tweede deel: het omleggen van de stola als teken dat de kandidaat een dienaar van Christus zal zijn. Hierna leest de kandidaat de proloog uit het evangelie volgens Johannes voor.

Na het offer wordt de kandidaat gewezen op de ernst van dit ogenblik en ontvangt hij de zalving met de gewijde olie, waarbij de woorden klinken dat Christus zelf door het woord van de priester genezend werkt; een kruisteken op de handen, dat hij zijn priesterlijk handelen slechts dan op de juiste wijze kan voltrekken als hij beseft dat het Christus is die in werkelijkheid handelt.

Tot slot wordt de olie op de kruin gedruppeld, waarbij gesproken wordt over de binding die de priester met zijn gemeente zal aangaan. Hierna wordt de kazuifel omgelegd. Vervolgens volgen gedeelten waarvan de beschrijving het doel van deze pagina te buiten zou gaan.

De dienst eindigt zoals altijd met het epistel.

In de daarop volgende dagen zal de nieuw gewijde priester zijn eerste mensenwijdingsdienst houden, waarbij de baret overhandigd wordt. Daarna wordt hij uitgezonden naar één van de gemeenten van de Christengemeenschap.

Op de avond voorafgaand aan de wijding wordt een gelofte afgelegd door de wijdeling. Dit is een intern gebeuren en de enige plek in de Christengemeenschap waar uitdrukkelijk om een gelofte gevraagd wordt.

De stervenswijding

Geboorte en dood horen samen. Het zijn twee keerzijden van hetzelfde gegeven: ons lichaam wordt ons geschonken bij het begin van ons leven, dus staan we het ook af aan het eind ervan. Dit is niet makkelijk. Wij zijn zo vergroeid met onze lichamelijkheid dat we niet anders kunnen dan ons ermee identificeren. Het opgeven van onze lichamelijkheid is voor ons een opgeven van onszelf. Sterven is verliezen: geen mens wint het van de dood. Deze nederlaag blijft onverdraaglijk zo lang wij niet inzien dat sterven meer is dan doodgaan alleen. Want sterven doen wij niet pas aan het eind van ons leven. We doen het in kleine stukjes ook lang daarvoor. Soma sema, schreef Plato: het lichaam is een graf. Dit werpt een heel ander licht op de dingen. Bij de geboorte sterft een deel van ons. Het wordt in de lichamelijkheid gebannen. In de dood wordt dit deel opnieuw bevrijd en herboren. Onze geest staat op. Verrijkt verlaten wij de wereld: 'Want voor mij is leven Christus en sterven winst.' (Filippenzen 1, 21) Het sacrament van de stervenswijding sluit niets af. Het is geen eindpunt maar integendeel de sacrale opening van het subtiele geboorteprocess dat elk sterven is. Door de zalving met gewijde olie begint een leven dat voert van bestaan tot bestaan.

De nabijheid van de dood brengt het vermoeden van een hoger leven.

Het sterfbed biedt een nieuw ontwaken.

Wat er gebeurt

Als de priester aan het sterfbed zit, tast hij af of een sacramenteel gesprek nog mogelijk is en of dit nog gewild wordt. Zo ja, dan vindt dit plaats onder vier ogen. Bij wat daarna volgt kunnen naaste familieleden en dierbare vrienden aanwezig zijn. De priester en de ministrant dragen de gewaden in de kleur van de betreffende liturgische tijd in het jaar. Een tafeltje wordt klaar gezet met substanties: gewijde olie, brood en wijn die bij voorkeur van de communie uit de ochtenddienst overgebleven zijn. Eerst wordt de ziekencommunie gegeven. Het verloop van de mensenwijdingsdienst wordt kort aangeduid. Brood en wijn worden gegeven waarbij woorden uit de mensenwijdingsdienst gesproken worden. Hierna begint de eigenlijke wijding met een verkorte vorm van het hogepriesterlijk gebed (Joh.17). Vervolgens wordt driemaal een korte zin tot de stervende uitgesproken. In de eerste zin is er sprake van de helende olie die de geest omhoog draagt waarna met de gewijde olie een kruisje gezet wordt boven het rechteroog. In de tweede zin wordt de zegen van Christus, die de dood overwon, gevraagd en wordt er een kruisje boven het linkeroog gezet. In de laatste zin wordt gezegd dat Christus de mens zal begeleiden in het voortgaande

leven 'van bestaan tot bestaan' en wordt midden op het voorhoofd een kruisje gezet. Zo ontstaat op het voorhoofd een driehoek, teken van de Heilige Drie-eenheid.

De overledene wordt bij voorkeur thuis opgebaard of anders in de kerk, als dat mogelijk is. Vele gemeenten hebben een waakgroep, die de drie daarop volgende nachten bij de gestorvene kan waken. Daarna wordt het ritueel van de begrafenis of crematie gehouden, dat uit twee delen bestaat: een kort deel bij de opbaring en een deel bij de begrafenis of crematie.

Op de zaterdag die daarop volgt, kan *de mensenwijdingsdienst voor een overledene* voltrokken worden. Dit is een speciale dienst. De liturgische kleur is, evenals bij de begrafenis of crematie, zwart, ongeacht de cultische tijd van het jaar. Tijdens de evangelielezing wordt Markus 16 gelezen, het verhaal van de opstanding van Christus. Aan het eind van de dienst wordt een gebed ingevoegd voor de overledene: onze gedachten en gebed geven wij de overledene die hier met naam genoemd wordt, mee en wij vragen Christus hem naar het licht te begeleiden.